

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра музичної україністики та народно-інструментального мистецтва

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МИСТЕЦТВО І МЕДІАКУЛЬТУРА**

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Освітня програма «Культурологія»

Спеціальність 034 «Культурологія»

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»

Кваліфікація – Доктор філософії з культурології

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня
2025р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Мистецтво і медіакультура
Викладач(-і)	Фабрика-Процька О.Р., доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва
Контактний телефон викладача	Фабрика-Процька О.Р. 0500536169
E-mail викладача	olha.fabryka-protska@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очна, заочна, вечірня
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться згідно графіку, у т. ч. шляхом листування через електронну пошту та в індивідуальній формі онлайн
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна «Мистецтво і медіакультура» ґрунтується на поєднанні мистецьких, культурологічних наукових аспектів теорії і практики професійного розвитку висококваліфікованих фахівців у галузі музичного мистецтва, що забезпечує процес освіти доктора філософії, формує їх професійний розвиток, що є необхідним для майбутньої наукової та музичної творчості, фахової майстерності та культури її представлення.</p> <p>Курс «Мистецтво і медіакультура» розглядається як сукупність інформаційно-комунікативних засобів, які людство виробляло та удосконалювало протягом історії культури, а також як особливий тип культури сучасної інформаційної епохи і специфічний простір життя, що пов'язаний з виробництвом, трансляцією і споживанням різних медіатекстів, удосконаленням інструментів маніпулювання свідомістю людини через «традиційні» і «нові» медіа, осмисленням механізмів протистояння їм. Окрім цього варто зазначити, що в межах курсу медіа розглядається як простір роботи аспіранта, який повинен ознайомитися із теоретико-аналітичними і філософськими підходами до дослідження функціонування засобів масової комунікації, а також із техніками створення якісних медіатекстів, що забезпечить практичну підготовку для подальшої роботи у сфері телебачення і радіомовлення, в інтернет-виданнях, тощо.</p> <p>Курс «Мистецтво і медіакультура», враховуючи переважну візуалізованість медіакультурної продукції, спрямований на вивчення саме візуальних, аудіовізуальних засобів масової комунікації, орієнтування в інформаційних потоках сьогодення: пошуку, засвоєння, застосування необхідної інформації; адекватного сприймання, критичного осмислення, звільнення від непотрібної інформації та творчого інтерпретування різноформатної медіа продукції.</p> <p>Програма орієнтує на відповідну фахову спеціалізацію, в рамках якої можлива подальша професійна та наукова кар'єра.</p>	
<p>1.2. Тип Дисципліни основної компоненти</p> <p>Термін навчання. Прік, III семестр</p> <p>Кількість кредитів. 3,0 кредити, загальна кількість годин: 90 (30 – аудиторна робота, 60 – самостійна робота, 20 лекцій, 10 семінар.)</p> <p>Викладацький склад. Фабрика-Процька О.Р. – доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета викладання курсу «Мистецтво і медіакультура» полягає у формуванні засобів	

професійного розвитку у процесі підготовки доктора філософії освітнього напрямку «Культурологія» на основі оволодіння здобувачами науково-теоретичних і практичних основ аналізу мистецтва та медіакультури II-ї половини XX – початку XXI ст., а також дослідити особливу сферу, що утворилася в епоху глобалізації – медійну культуру, виявити системні цінності, сформулювати теоретичні засади та дослідницькі підходи, що здатні забезпечити належний аналіз сучасної медійної культури.

Курс поєднує науково-теоретичний матеріал в різних аспектах, базується на вивченні таких дисциплін як «Видовищні форми мистецтва», «Історія і теорія музичних стилів і жанрів», «Менеджмент культури і мистецтва», «Музика в системі культури: світовий, національний, регіональний аспекти» та ін.

Програма курсу орієнтує на відповідну фахову спеціалізацію, в рамках якої можлива подальша професійна та наукова кар'єра.

1.2. Успішність досягнення поставленої мети залежить від результативності оволодіння знаннями курсу «Мистецтво і медіакультура»:

- надання аспірантам теоретичного матеріалу про феномен медіакультури та візуальної медіакультури, зокрема у культурологічному, соціально- психологічному аспекті;
- висвітлення історії розвитку провідних візуальних засобів масової комунікації як медіаісторії, яка розглядається у медіаторчому та медіакорнунікаційному вимірі;
- ознайомлення з основними технічними та спеціальними медіатехнологіями й «медіаефектами»;
- розкриття соціопсихологічного складника медіа культури (медіакомунікація, медіаторчість, особистісна медіакультура);
- характеристика візуальних засобів масової комунікації «від тиск зображення» - гравюра, печатка, друковані зображення
- характеристика спеціалізованих аспектів медіакультури: візуальної медіакультури (сприймання кіно, телебачення), аудіальної і музичної медіакультури, розвинених естетичних смаків щодо форм мистецтва, опосередкованих мас-медіа, сучасних напрямів медіа-арту;
- сприйняття медіаінформаційної грамотності як комплексу умінь, знань, розуміння і відносин, які дають споживачам можливість: ефективно і безпечно користуватися медіа, усвідомлено обирати, розуміти характер контенту і послуг, приймати рішення та користуватися повним спектром можливостей, які пропонують нові комунікаційні технології та медіаінформаційні системи, а також можливість захистити себе і свою сім'ю від шкідливого або вразливого інформаційного матеріалу;
- медіаімунітет у особистості, який робить її здатною протистояти агресивному медіасередовищу і деструктивним медіа-інформаційним впливам, забезпечує психологічне благополуччя при споживанні медіапродукції, що передбачає медіаобізнаність, уміння обирати потрібну інформацію, оминати інформаційне «сміття», захищатися від потенційно шкідливої інформації з урахуванням прямих і прихованих впливів;
- рефлексії і критичного мислення як психологічних механізмів, які забезпечують свідоме споживання медіапродукції і саморегуляцію взаємодії з медіа на основі ефективного орієнтування в медіапросторі та осмислення власних медіапотреб, адекватного та різнобічного оцінювання змісту, джерела, форми і якості надання інформації, її повноцінного і критичного тлумачення з урахуванням особливостей сприймання мови різних медіа, розвивають здатність протистояти зовнішній інформаційній агресії і пропаганді, деструктивним медіаінформаційним впливам;
- здатності до медіаторчості для компетентного і здорового самовираження

особистості та реалізації її життєвих завдань, розвитку патріотизму, української ідентичності, згуртованості, солідарності, покращення якості міжособової комунікації і приязності соціального середовища, доброзичливості в мережі стосунків, а також якості життя в значущих для особистості спільнотах.

Уміннями:

- знати історію розвитку провідних візуальних засобів масової комунікації як медіаісторії в контексті медіа творчості та медіакомунікативному вимірів;
- дати визначення змісту понять «мистецтво», «медіакультура», «медіапростір», «медіаторність» та ін.;
- визначати місце і значення мистецтва і медіакультури у контексті глобалізаційних процесів сучасності;
- володіти термінологією видів і ефективно застосовувати її в процесі вивчення інших дисциплін, так і, в подальшому, в професійній діяльності

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність продукувати нові ідеї, ціннісно-світоглядно усвідомлювати їх, розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності культуролога-дослідника, культуролога-практика.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері музичного мистецтва на основі системного наукового та загальнокультурного світогляду із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК02. Здатність працювати в міжнародному контексті

Фахові компетентності:

СК01. Здатність ініціювати, планувати, організувати та здійснювати оригінальні наукові дослідження актуальних проблем у сфері музичного мистецтва, досягати наукових результатів, які створюють нові знання і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях.

СК02. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері музичного мистецтва, інтегрувати знання з різних галузей, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК03. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення в освітній та науковій діяльності.

СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

СК06. Здатність застосовувати новітні музикознавчі концепції, а також аналізувати, оцінювати та прогнозувати культурні явища і процеси.

СК07. Здатність усно і письмово обговорювати результати досліджень українською мовою та мовою країн Європейського Союзу.

СК08. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти у сфері мистецтва та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їх реалізації.

5. Організація навчання

Обсяг курсу – два семестри

Вид заняття - практичні	Загальна кількість годин - 90
Лекції	20
семінарські заняття/практичні/ лабораторні	10

самостійна робота		60		
Ознаки курсу				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
III	034 Культурологія	II	Вибірковий	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	Заняття практичне	сам.роб
Тема 1. Визначення поняття «медіакультура», «мистецтво». Засоби масової комунікації.		2	0,5	4
Тема 2. Соціально-психологічний аспект медіакультури: медіакомунікація, медіаторчість, особистісна медіакультура		2	0,5	4
Тема 3. Медіаісторія візуальних засобів масової комунікації. Візуальні протомедіа: «від тиску зображення», печатка, гравюра, друковані зображення		2	0,5	4
Тема 4. Візуальні протомедіа: «оптичні ілюзії» фотографія, кінематограф, телебачення		2	0,5	4
Тема 5. Медіаторчість і медіакомунікація в галузі медіа технологій		2	0,5	4
Тема 6. Основні теоретичні напрямки вивчення медіа		1	0,5	4
Тема 7. Феномен медіаторчості, природа медіаторчості, її зміст. Творча методика мисленневих дій		1	1	4
Тема 8. Творче медіасприймання. Особливості засвоєння		1	1	4
Тема 9. Феномен медіакультури особистості: аналіз		1	1	4

наукових підходів			
Тема10. Візуальна медіакультура та медіаторчість сучасного педагога	1	1	4
Тема11. Візуальна медіакультура: культурологічний і соціально-психологічний аспекти	1	0,5	4
Тема12. Медіатеорія та медіакультура	1	0,5	4
Тема13. Медіаосвіта, журналістика медіа, сучасні медіа	1	1	4
Тема14. Медіаграмотність і маніпулятивні інструменти медіа	1	0,5	4
Тема15. Світ телебачення	1	0,5	4
ЗАГ.:	20	10	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу є уніфікованою та здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу Карпатського національного університету імені Василя Стефаника» та Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів.

Оцінювання курсу здійснюється з урахуванням усіх видів навчальної роботи за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС.

Поточний контроль та оцінювання проводиться безпосередньо викладачем.

Періодичний та семестровий контроль проводиться з метою визначення успішності розвитку бакалавра та засвоєння ними навчальної програми на певному етапі навчання.

Форма контролю: Ш семестр: залік

Критерії оцінювання:

«ВІДМІННО» (90 – 100 балів) виставляється магістру, який:

Вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, творчо виконує індивідуальні завдання, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми знає основні засоби композиторської техніки, різновиди стилів і методів; володіє навиками написання нескладних творів для голосу з супроводом, простих інструментальних творів для одного інструмента або ансамблю народних інструментів.

«ДОБРЕ» (70 – 89 балів) виставляється магістру, який:

Вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях та формуванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці за зразком, самостійно виконує практичні завдання передбачені програмою.

Знає основні засоби композиторської техніки, різновиди стилів і методів; володіє навиками написання нескладних творів.

«ЗАДОВІЛЬНО» (50 – 69 балів) виставляється магістру, який:

Володіє навчальним матеріалом поверхнево, фрагментарно, знайомий з основними поняттями навчального матеріалу.

Має елементарні, нестійкі навички виконання завдання, невпевнено оперує знаннями основних засобів композиторської техніки, різновидів стилів

	<p>і методів; недостатньо володіє навиками написання нескладних творів.</p> <p>«НЕЗАДОВІЛЬНО»(25 – 49 балів) виставляється магістру, який:</p> <p>Має фрагментарні знання (менше половини) призначеному загальному обсязі навчального матеріалу, під час виконання завдань допускаються суттєві помилки.</p> <p>«НЕЗАДОВІЛЬНО» (0-24 балів) виставляється магістру, який:</p> <p>не володіє навчальним матеріалом. Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.</p> <p>Розподіл балів, які отримують аспіранти</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Практичні заняття – 50 балів. 2) Залік – 50 балів. 3) Загальна сума – 100 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Опрацювання рекомендованої літератури. Усні або письмові відповіді на практичних заняттях.
Підсумковий контроль	залік
Вимоги до письмової роботи	Навчальна дисципліна передбачає написання індивідуальних письмових завдань із опрацювання обов'язкової та додаткової літератури. Письмові завдання оцінюються відповідно до Методичних рекомендацій та положення про організацію самостійної роботи студентів кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва спеціальності 034 «Культурологія»
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань аспірантів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника, Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів, Методичних рекомендацій та положення про організацію самостійної роботи аспірантів кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва спеціальності 034 «Культурологія»
7. Політика навчальної дисципліни	
<p>Відповідно до вимог Національної рамки кваліфікацій для кваліфікаційного рівня «доктор філософії» програмні вимоги навчальної дисципліни спрямовані на досягнення восьмого (8) кваліфікаційного рівня (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 червня 2019 року № 509 «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341:</p> <p>https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-2019-%D0%BF#n5), за яким особа, яка завершила навчання на ОНП третього рівня вищої освіти повинна мати здатність демонструвати значну авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічну та професійну добросовісність, послідовну відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності. Результатом навчання повинна бути здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.</p> <p>У взаємовідносинах викладач та аспіранти керуються загальними морально-етичними принципами та правилами поведінки відповідно до Кодексу честі</p>	

Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, ухваленого Конференцією трудового колективу Карпатського національного університету імені Василя Стефаника».

Тому, політика курсу спрямована на те, щоб забезпечити аспірантам здобуття знань, умінь та розуміння, що відносяться до галузі мистецької творчості, що дасть їм можливість виконувати свою роботу самостійно. Акцентується увага на забезпеченні підготовки професійних здібностей щодо самоорганізації, вміння самонавчатись, розвинути аналітичне мислення, приймати обґрунтовані рішення, здійснювати оцінювання та забезпечення якості виконаних робіт.

Академічна доброчесність: для запобігання академічному плагіату здійснюється перевірка письмових робіт на плагіат; стимулюється участь у вебінарах про дотримання академічної доброчесності. Очікується, що здобувачі наукового ступеня доктора філософії будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання академічного плагіату Карпатському національному університету імені Василя Стефаника.

Неформальна освіта: регулюються Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Відвідування занять Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі освіти відвідають аудиторні заняття курсу. Пропуски аудиторних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку.

8. Рекомендована література

Базова

1. Іванов В. Ф. Соціологія масової комунікації: навч. посібник. Київ: ВПЦ «Київський університет». 2000. 210 с.
2. Колеснікова І. Візуальна медіакультура та медіаторчість сучасного педагога
3. Оленіна О. Трансформація мистецтва в комунікативній культурі соціуму.: монографія. Харків, 2010. 256 с.
4. Скорик А. Мистецтво медіа культури у світовому художньому просторі URL: <https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/Skorik-A.YA.-Mistetstvo-mediakulturi-u-svitovomu-hudozhnomu-prostori-1-Mag.Kulturologiya-06.05.2020.pdf>
5. Скорик А. Я. Мистецтво телекомунікації як феномен сучасної медіакультури: український дискурс: монографія. Львів: Видавець ФОП Тетяк Т. В., 2015. 424 с. URL: <http://knmau.com.ua/wp-content/uploads/Skorik-A.YA.-Mistetstvo-mediakulturi-u-svitovomu-hudozhnomu-prostori-1-Mag.Kulturologiya-06.05.2020.pdf>
6. Скорик А. [Мас-медіа як відзеркалення соціокультурних трансформацій суспільства](https://scholar.google.com/)// Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва. 2017 URL : <https://scholar.google.com/>
7. Скорик А. [Мистецтво телекомунікації у полі культурознавства: проблема меж](https://scholar.google.com/citations?user)// Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство. Вип. 9. С. 9-14 : URL <https://scholar.google.com/citations?user>
8. Скорик А. Медіакультура як реальність медіасередовища
9. Череповська Н. Медіакультура та медіаосвіта учнів URL: <http://mediaosvita.org.ua/wp-content/uploads/>
10. Череповська Н. Візуальна медіакультура: розвиток критичного мислення і творчого сприймання. Методичні рекомендації : URL: <https://lib.iitta.gov.ua/pdf>
11. Череповська Н. І. Медіаторчість як соціально-психологічний ресурс особистості. Типологія відеосприймання / Збірник наукових праць Інституту психології АПН України «Актуальні проблеми психології» у 12 томах / Заред. В. О. Моляко. Т. 12. Вип. 8. Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2009. С. 318-325. URL :

- <https://lib.iitta.gov.ua/.pdf>
12. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід. Навч. посібник / О.Т. Барішполец, Л.А. Найдьонова та ін.. 2009. 440 с. URL : <http://balakliya-school2.edu.kh.ua.pdf>
  13. Горохолінська І. Медіакультура URL: <http://www.religstud.chnu.edu.ua/res//religstud/sylabmediacult.pdf>
  14. Фурсикова Т.В. Феномен медіакультури особистості: аналіз наукових підходів // Педагогіка формування творчої особистості у вищій загальноосвітній школах URL : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis.pdf
  15. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні [Електронний ресурс] схвалено постановою Президії Національної академії педагогічних наук України 20 травня 2010 року, протокол № 1-7/6-150. URL: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya .
  16. Мантуленко В.В. Образовательные возможности новых медиа. Самара: Самарский университет, 2005. 285 с. 4.
  17. Візуальна медіакультура: культурологічний і соціально-психологічний аспекти URL : http://ito.vspu.net/ENK/20162017/syhasn_medd_osvita_34/navch.mat/Lek/lek_1.pdf
  18. Медіатеорія та медіакультура. Навчально-методичний комплекс. Харків, 2019.: http://philosophy.karazin.ua/ua/kafedra/nmk_tkfn/fisun_nmk_mediateoria.pdf

Вимоги до заліку Перелік теоретичних питань

Визначення поняття «медіакультура», «мистецтво».

Засоби масової комунікації.

Соціально-психологічний аспект медіакультури: медіакомунікація, медіаторчість, особистісна медіакультура

Медіаісторія візуальних засобів масової комунікації.

Візуальні протомедіа: «відтиск зображення», печатка, гравюра, друковані зображення Візуальні протомедіа: «оптичні ілюзії» фотографія, кінематограф, телебачення Медіаторчість і медіакомунікація в галузі медіа технологій

Основні теоретичні напрямки вивчення медіа

Феномен медіаторчості, природа медіаторчості, її зміст. Творча методика мисленневих дій

Творче медіасприймання. Особливості засвоєння

Феномен медіакультури особистості: аналіз наукових підходів

Візуальна медіакультура та медіаторчість сучасного педагога

Візуальна медіакультура: культурологічний і соціально-психологічний аспекти Медіатеорія та медіакультура

Медіаосвіта, журналістика медіа, сучасні медіа

Медіаграмотність маніпулятивні інструменти медіа Світ теленовин

Доктор мистецтвознавства, професор О.Р. Фабрика-Процька